

החלטת סגן הממונה על המשמעת – החלטה

1. הקובלנה שהוגשה כנגד הנקבלת – שהייתה בעת הרלוואנטית תלמידת שנה ג' בבית הספר למקצועות הבריאות – היא חלק מקובלנות רבות אחרות שמתייחסות למקרה מצער שאירע בקורס "משבר האקלים וקיימות – מבט רב תחומי" (ראו הכרעת הדין בעניין ד-2022-12). בקורס זה התקיימה, בתחילת פברואר, בחינת בית אמריקאית שאליה ניגשו מאות סטודנטים שלקחו את הקורס. הבחינה התנהלה עם חומר פתוח לגמרי – לרבות גישה חופשית לאינטרנט (כלומר, ויקיפדיה, גוגל וכו'). עם זאת, ההנחיות שפורסמו לבחינה אסרו בצורה מפורשת העברת מידע בין סטודנטים בזמן הבחינה (באמצעות וואטסאפ, שיחת טלפון וכו'). על אף האמור, חלק מהסטודנטים בקורס הפרו את ההוראות האמורות. הם השתתפו באופן פעיל בזמן המבחן בקבוצת וואטסאפ של הקורס בה דנו בנושאי הבחינה – שאלו שאלות (וענו עליהן), התייעצו, וכו'.
2. בעקבות מקרה מצער זה הוגשו קובלנות כנגד חלק מתלמידי הקורס, שהשתתפו באותה קבוצת וואטסאפ. בקובלנה שהוגשה כנגד הנקבלת נטען כי, על אף ההנחיות המפורשות, היא עשתה שימוש בקבוצת הוואטסאפ האמורה תוך כדי המבחן – בכך שביקשה כי יישלחו שוב שתי שאלות שכבר נמחקו מההתכתבות. בכך ייחסה הקובלנה לנקבלת עבירות של הפרת הוראות בבחינה והונאה בבחינה (סעיפים 29.3 ו-29.4 לתקנון המשמעת – סטודנטים (תשס"ח) (להלן: התקנון)). בדיון ההקראה בעניינה הודתה הנקבלת בעובדות כתב הקובלנה ובעבירת הפרת ההוראות, אך כפרה בעבירת ההונאה.
3. בטרם התקיים דיון הוכחות בתיק הודיעו הצדדים כי הגיעו להסדר. על פי ההסדר, הנקבלת תורשע בהפרת הוראות ובעבירת ההונאה תימחק. על הנקבלת יושת עונש הרחקה בפועל לסמסטר אחד, שניתן יהיה להמירו בעבודות לתועלת הציבור (בהיקף של 40 שעות), בנוסף לפסילת הקורס ולהרחקה על תנאי.
4. ביקשתי את הבהרת הצדדים להסדר, ובפרט בשאלת מחיקת עבירת ההונאה. בדיון (המקוון) פרשו הצדדים את השיקולים להסדר הטיעון. הצדדים טענו כי העבירה שנעשתה על ידי הנקבלת איננה ברף הגבוה. היא ביקשה לשלוח שוב שתי שאלות, אך מעבר לכך לא הייתה פעילה בתכתובת (בניגוד למשל, לפעולות המתוארות בעניין ד-2022-12). היא הביעה חרטה. ובעברה נסיבות אישיות לא פשוטות.
5. כידוע, "מן הראוי לסגת מהסדר טיעון, הן לטובת ההגנה והן לטובת הקבילה, רק בנסיבות חריגות" (ע/2016/2). אני סבור שבעניין זה מתקיימות נסיבות חריגות שמצדיקות את ביטול הסדר הטיעון. החלטתי מבוססת על עקרון אחד – השוויון הרוחבי בין נקבלים. בניגוד להסדרי טיעון אחרים, שמובאים בשגרה לאישור בית דין זה, בענייננו מספר רב של נקבלים, שכולם השתתפו באותו וואטסאפ כיתתי בזמן הבחינה בקורס משבר האקלים. כפי שאבהיר להלן, בנסיבות דומות – ואף קלות – מעניינה של הנקבלת, התקיימה הרשעה בהונאה בתיקים אחרים של קורס משבר האקלים. לאור כך, אין מקום למחוק את עבירת ההונאה בעניינה של הנקבלת.
6. לבחינת התנהגותה של הנקבלת יש לעיין בחומר הראיות. כתב הקובלנה עומד על שתי בקשות מצד הנקבלת לשלוח שוב שאלות שכבר נמחקו מההתכתבות. הבקשה הראשונה מבוססת על שאלה מהמבחן שצולמה והועלתה לתכתובת בשעה 17:27, ועליה השיב אחד הסטודנטים האחרים – הנקבל בעניין ד-2022-12 – "עשיתי 1". בהמשך התכתובת, צילום השאלה נמחק. בשעה 17:30 הנקבלת השיבה להודעה שנשלחה מהסטודנט האחר ("עשיתי 1"), וביקשה: "אפשר לשלוח שוב את השאלה?". הבקשה השנייה נשלחה מיד לאחר מכן (ב-17:30). באופן דומה, הנקבלת מתייחסת שוב לתשובתו ("ועשיתי 4") של הנקבל בעניין ד-2002-12 ומבקשת: "וגם של זה"¹.

¹ להשלמת התמונה אציין שהנקבל בעניין ד-2022-12 הורשע בעבירת ההונאה, בין היתר בגין שליחת התשובות לשאלות שאותן ביקשה הנקבלת לשלוח שנית.

7. אמנם, הנקבלת לא העלתה בעצמה שאלה לקבוצת הוואטסאפ. אך פעולתה של הנקבלת, בבקשת התשובות לשאלות שכבר הועלו לקבוצה (ונמחקו), מעידה בבירור על רצון להפיק תועלת לא-הוגנת מהפרת ההוראות – כלומר, להתקיימות עבירת ההונאה. הטענה האפשרית לפיה פעולתה של הנקבלת נעשתה מתוך רצון להבהיר את השאלות עצמן – ולא את התשובה להן – ניראית דחוקה ביותר (בוודאי לאור מחיקת השאלות). תקנון המשמעת מגדיר הונאה כהעברת מידע או ניסיון להעברת מידע בין נבחנים (ס' 29.3.2 לתקנון). ואכן, בתיקים אחרים שהוגשו כתוצאה מהתכתבות באותה קבוצת וואטסאפ הורשעו סטודנטים גם כאשר שאלתם, שנשאלה פעם אחת, לא נענתה (והשוו למשל לפסקי הדין ד-2022-14, ד-2022-18, וכן לפסק דינה של ערכאת הערעור בענין ע-2022-7).

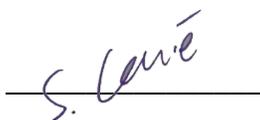
8. ראוי לציין כאן את פסק דינה של ערכאת הערעור בעניין ע-2022-8, תיק נוסף מתיקי קורס משבר האקלים. בעניין זה נקבלת, ששלחה לקבוצה צילום שאלה עם סימן שאלה, זוכתה מעבירת ההונאה (אך הורשעה כמובן בעבירת הפרת ההוראות), בהחלטת רוב כנגד דעתה החולקת של יו"ר בית הדין. הסיבה הייתה קושי ראיתי להצביע על כך שהנקבלת אכן ביקשה את עזרת הסטודנטים בקבוצת הוואטסאפ בפתרון השאלה. אך בענייננו, קשה לטעון לקושי ראיתי דומה, שכן הנקבלת ראתה את התשובה ("עשיתי 1") וביקשה לחבר אליה את השאלה (שנמחקה). יתר על כן, הנקבלת פעלה כך בשנית, לגבי שאלה נוספת.

9. על כן, ומתוך הרצון ל"שוויון רוחבי" בין התנהגויות דומות באותה קבוצת וואטסאפ שהסתיימו בהרשעה בעבירת ההונאה, מצאתי לנכון שלא לאשר את מחיקת עבירת ההונאה בהסדר הטיעון.

10. לעניין החרטה שהביעה הנקבלת והנסיבות האישיות בעניינה, המקום הראוי ללקיחתן בחשבון הוא מידת העונש, ולא העבירה (והשוו לס' 30א, המאפשר לחרוג "במקרים מיוחדים", מעונש המינימום לעבירת ההונאה). כך, בוודאי לאור ההרשעה בנסיבות דומות בתיקים אחרים מאותה קבוצת וואטסאפ. ואכן, גם בעניינם של נקבלים אחרים בתיקי משבר האקלים התקיימו נסיבות אישיות לא פשוטות, וכן חרטה כנה ואותנטית (השוו למשל לענין ד-2022-18 וענין ד-2022-14).²

נוכח האמור לעיל אני מבטל את הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים. הצדדים יעדכנו את בית הדין לגבי המשך הדיון בתיק.

ההחלטה ניתנה היום, 4.12.2022.

ד"ר שי נ. לביא

ס' הממונה על המשמעת

החלטת סגן הממונה על המשמעת – פסק דין

1. בהמשך להחלטתי מיום 4.12.2022, הודיעו הצדדים כי הגיעו להסכמה בדבר ענישתה של הנקבלת – שתכלול את פסילת הקורס, הרחקה על תנאי, והרחקה בפועל משני סמסטרים (כאשר יהיה באפשרותה של הנקבלת להמיר אחד מהם בביצוע עבודות לטובת הציבור).

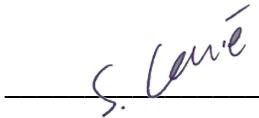
2. הענישה המוצעת הולמת את נסיבות העבירה ואת רף הענישה שהוטל בבית דין זה בקובלנות אחרות שהוגשו בעקבות בחינת הסיום בקורס משבר האקלים. לאור האמור בהחלטתי הקודמת ונסיבות

² בנוסף, נסיבות אישיות עשויות לבוא לידי ביטוי בבקשה לקבלת חנינה או הקלה בעונש מרקטור האוניברסיטה (ס' 80 לתקנון).

העניין, אם כן, אני מרשיע את הנקבלת בשתי העבירות המיוחסות לה – הפרת הוראות והונאה – ומקבל את הסכמת הצדדים לעניין העונש. אשר על כן, עונשה של הנקבלת יהא כדלקמן:

- א. פסילת הקורס נשוא הקובלנה.
- ב. הרחקה בפועל לשני סמסטרים, סמסטר א' וסמסטר ב' תשפ"ד. את ההרחקה מסמסטר ב' תשפ"ד תוכל הנקבלת להמיר ב-60 שעות עבודה לטובת הציבור שיבוצעו בתיאום ודרך הדקנאט. סיום עבודות אלו עד לתום סמסטר א' תשפ"ד יהווה תנאי לחזרה ללימודים בסמסטר ב' תשפ"ד.
- ג. הרחקה על תנאי של שני סמסטרים למשך שנתיים מיום חזרתה של הנקבלת ללימודים.

פסק הדין ניתן היום, 15.12.2022.

ד"ר שי נ. לביא

ס' הממונה על המשמעת